

Háda Béla¹

India és az ukrajnai háború

A 2022. február végén kirobbant nyílt háború Oroszország és Ukrajna között sokkolta az európai államok politikai elitjeit, akik történelmi tapasztalataikra és morális „iránytűjükre” hagyatkozva döntően az ukrán nép melletti szolidaritást tekintették egyedül vállalható magatartásnak. Ennek szemüvegén keresztül értékelték a világ többi országának politikáját is, amelyek közül a demokratikus berendezkedésű, a nézeteltérések békés rendezése iránt affinitást mutató India hozzáállása váltotta ki a legtöbb vitát. Tény, hogy Újdelhi nem volt hajlandó nyilvánosan agressziónak bélyegezni Oroszország ukrajnai fellépését. Nem tagadta meg a kereskedelmet sem az orosz féllal, aminek következtében sokan a háború finanszírozásával vádolták meg, egyúttal az ukrajnai tragédia egyik haszonélvezőjeként utaltak rá. Ezek a reakciók arra figyelmeztetnek, hogy sokan máig nem ismerik India külpolitikai kultúráját és világról alkotott elképzeléseit.

Röviden mutathatunk csak rá arra, hogy a dél-ázsiai országot sok évtizedes, szoros kapcsolat fűzi a moszkvai központú államhoz, aminek stratégiai összefüggései még a hidegháborúban alakultak ki és máig támaszát jelentik az indiai védelmi képességek fejlődésének. Az oroszokkal való haditechnikai együttműködés nélkül ma még nem képzelhető el az indiai haderő ütőképes állapotban tartása, és néhány kulcsfontosságú fegyverrendszer fejlesztésében is nagyon nagy szerepe van az orosz partnereknek. India ezt nem kívánja feláldozni, mint ahogy arról sem mond le, hogy a szinte egész Dél-Ázsiát jellemző gazdasági válság időszakában biztosítsa a megfizethető nyersanyagokat önmaga számára – akkor is, ha azok Oroszországból származnak. Mindezek létérdekeit érintő kérdések a számára, ami viszont messze nem jelenti azt, hogy az indiaiak támogatták volna az oroszok háborúját. Újdelhi gesztusok sorával jelezte nemtetszését a történetek kapcsán, ám egyúttal azt is hangoztatta, hogy a párbeszéd fórumait fenn kell tartani a harcoló felekkel, mert a diplomáciai megoldás e nélkül nehezen képzelhető el. Van azonban egy elméleti dilemma is az indiaiak részéről. Ez vagy igazolódik, vagy nem, de a felmerülésének sem örülnek.

India erősen érdekelt a multipoláris világrend kialakulásában, amelyben az egyik pólus szerepét nyilvánvalóan ő játszhatja el. Nem sokan alkalmasak ilyen szerepre, Oroszországot viszont éppen közük sorolták. Az indiai külpolitika számított arra, hogy Moszkva stratégiai szempontból önálló hatalmi központként képes lesz időnként ellenállni a kínai elvárásoknak és India pártját fogni a nemzetközi fórumokon olyan kérdésekben, ahol ütköznek a két ázsiai óriás érdekei. Hasonlóképpen, a világ egyik legnagyobb kereskedő nemzeteként abban érdekelt, hogy minél több féllal ápolhasson kölcsönösen gyümölcsöző kapcsolatokat anélkül, hogy ezért konfliktusban találna magát másokkal. A jelenlegi helyzet tehát egyáltalán nem kényelmes Indiának, és nemcsak a rá nehezedő

¹ Háda Béla a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének tudományos munkatársa. E-mail: Hada.Bela@uni-nke.hu

politikai nyomás, vagy a helyzet morális megítélése miatt, hanem azért sem, mert súlyos kételyekkel terheli meg az országnak a nemzetközi rend jövőjével kapcsolatos elképzeléseit. Tehát, amikor egy indiai diplomata azt mondja, hogy országa a háború mihamarabbi lezárását szeretné, érdemes hinnünk neki.